

48. Svetovni čebelarški kongres v znamenju aktualnih čebelarških težav

Aleš Bozovičar, Opazovalno-napovedovalna služba (ales.bozovicar@czs.si)

Foto: Aleš Bozovičar

Način aplikacije mravljinčne kisline po postopku hlapenja

Že 48. Svetovnega čebelarškega kongresa v Čilu v Južni Ameriki smo se udeležili tudi svetovalci specialisti ČZS. Po obliki je država Čile zelo dolga in ozka ter ima zelo raznovrstno podnebje. Na severnem delu države je ena najbolj suhih puščav na svetu. V osrednjem delu prevladuje mediteransko, na jugu pa hladno ter vlažno podnebje. Na zahodnem delu jo omejuje Tihi ocean, kjer se razprostira 6435 km obale, na vzhodnem delu pa gorovje Andi, kjer najvišji vrh sega skoraj 7000 m nad morjem.

Že ob prihodu v glavno mesto Santiago de Chile je bilo opaziti, da gre v osrednjem delu države za zeleno, rastlinsko pestro pokrajino, ki ponuja veliko različnih virov nektarja in cvetnega prahu. Temu primerno se je razvilo tudi njihovo čebelarstvo, ki ima tu dolgo tradicijo, predvsem dobro je razvito na podeželju, kjer so pogoji za čebelarjenje in pridelavo medu najprimernejši. Občutek o številnosti čilskih čebelarjev smo kaj hitro dobili že na sami otvoritveni slovesnosti, saj je dvorana pokala po šivih. Dobro obiskan je bil tudi sejem, ki tradicionalno poteka ob kongresu, res pa je, da je bilo razstavljalcev manj. Tudi predstavitev izdelkov in novih tehnoloških rešitev je bilo malo. Dobro obiskana so bila predavanja z različnimi čebelarškimi tematikami.

Presenečen sem bil nad prvim vtisom, na predavanjih. Zanimivo je, da kar naenkrat težave, s katerimi se spoprijemamo v Sloveniji, niso samo naše. Z zelo podobnimi težavami se spoprijemajo čebelarji z vsega sveta. Problematični so bolezen hude gnilobe čebelje zalege,

varoje, ponarejen med in nizke odkupne cene medu, trenutno pa so najbolj pereča težava podnebne spremembe. Ne doživljamo jih samo pri nas, temveč po vsem svetu, ne vsi enako, zagotovo pa v večini bolj kot ne vsi negativno. Z boljšimi donosi so se mi pohvalili le čebelarji iz hladnejših držav sveta, kjer višje temperature omogočajo boljše pogoje za cvetenje oz. medenje rastlin.

Udeležil sem se veliko predavanj, najzanimivejša se mi je zdela raziskava, ki so jo izvedli na Univerzi v Teksasu in predstavili na enem od predavanj. V poskusu so testirali hipotezo, da lahko stres že med razvojem čebel delavk, ko so še v fazi ličinke, vpliva na njihovo življenjsko dobo oziroma stres povzroči, da čebele zapustijo panj še pred prvim poletom na pašo. V poskusu so imeli več testnih družin. Družine so namestili v temperaturno komoro. Najprej so jih za 24 ur izpostavili temperaturi 26 °C (da, prav ste prebrali, zgolj 26 °C), nato so jih za enak čas izpostavili temperaturi 39 °C. Tako so spremljali, kako temperaturna nihanja vplivajo na nastanek stresa pri čebelah. Temperaturnim nihanjem so izpostavili tudi družine z večjim deležem varoj. Poleg poskusnih družin, ki so jih izpostavili različnim stresnim situacijam, so imeli tudi kontrolno skupino, ki je stresu niso izpostavljali. Vse čebele v poskusu so ob izleganju označili, tako so lahko določali njihovo starost, ko so zapuščale panj, in dokazovali njihov nagon po »samoodstranitvi« iz družine. Ugotovili so, da je bilo pri vseh skupinah, izpostavljenih stresu, bistveno več čebel, ki so zapustile panj pred prvim poletom na pašo, v primerjavi s kontrolno skupino, ki stresu ni bila izpostavljena. Še večji nagon po »samoodstranitvi« so pokazale družine z varojami, saj razvoj varoj poteka prav v zalegi.

Čebelje družine na prezimovanju

Foto: Aleš Bozovičar

Vosek domače pridelave

Poglejmo si še posledice, ki nastanejo pri čebeljih družinah, izpostavljenim temperaturnim nihanjem. V tem poskusu so testirane čebelje družine postavili v inkubatorje, v katerih so lahko uravnavali temperaturo. Vendar ko pogledamo, kakšnim temperaturam so jih izpostavili, lahko kaj hitro vidimo, da se kaj takšnega v zadnjih letih lahko zgodi tudi v naravi brez uporabe inkubatorjev. Temperaturna nihanja so v zadnjih letih zelo pogosta in izrazitejša. Lahko imamo sončno, vroče vreme s temperaturami nad 30 °C, že naslednji dan pa pride sprememba vremena in so temperature krepko pod 20 °C. Potem se pa sprašujemo, zakaj tako težko stimuliramo in ohranjamo moč čebeljih družin.

V poskusu so ugotovili tudi, da je pri stresu izpostavljenih čebelah slabše razvita krmilna žleza, ki sodeluje pri proizvodnji matičnega mlečka. Manj matičnega mlečka pomeni slabšo oskrbo matice in zalege, kar ponovno vodi v slabši razvoj družine. Manj številčne čebelje družine pa težko izkoristijo tisto, kar narava ponudi. Raziskava, ki so jo opravili, zagotovo odpira nova vprašanja in poglede v čebelarstvu. Ob hitrem pomisleku na naš način čebelarjenja ima mogoče naš panjski sistem za razliko od preostalega sveta prednost. Večinoma so AŽ-panji zloženi drug zraven drugega in postavljeni v čebelnjak, kjer so družine bolje zaščitene in lažje ohranjajo primerno temperaturo. Upoštevajoč pa, da ima tudi varoja vpliv na »samoodstranitev« čebel iz panja, pa nam naš panjski sistem ne gre na roko in se bo borba za ohranjanje zdravih ter močnih čebeljih družin v prihodnje še zaostрила.

Tako kot na vsakem kongresu je bil tudi tokrat zadnji dan namenjen ogledom: obiskali smo dva čilska čebelarja. Prvi čebelarji ob vznožju Andov na 1100 m nadmorske višine. Presenetil me je podatek, da na takšni lokaciji čebelarji z 200 čebeljimi družinami in da njegova povprečna pridelava medu znaša približno 25 kg na panj. Panj je seveda nakladni, v času sezone jih seli ter sledi medenju. Med, ki ga pridela, je cvetličnega, večinoma pa gozdnega izvora, iz različnih vrst iglavcev, ki uspevajo pri njih. Ko sem čebelarja vprašal, kateri povzročitelji medenja se pojavljajo

Valji za izdelavo satnic

na njih, me je samo začudeno pogledal. Vedel je, da iglavci ne cvetijo, katere uši so zaslužne za izločanje mane, pa ni vedel. Zanimivejši je bil ogled drugega, za naše razmere zelo velikega čebelarja, ki čebelarji s 1000 čebeljimi družinami, in to na ekološki način. Čebelarji na nižji nadmorski višini, kjer smo videli zelene travnike, njivske površine in v ozadju čebelarjevega doma tudi gozd. Z njim čebelarita še dva sinova, po potrebi pa najamejo tudi zunanjo pomoč. Povprečen izplen medu po panju je bil tu višji in je znašal približno 40 kg. Kot je čebelar povedal, čebelarji s svojo podvrsto čebele. S tem je mislil, da so s križanjem več podvrst čebel vzredili čebelo, ki je na tamkajšnje razmere najbolj prilagojena in daje najboljše rezultate.

Razkazali so nam celoten obrat, najbližje stojišče, točilnico, skladišča, hladilnice in tudi prostor za predelavo voska v satnice. Kljub vsem presežkom tega čebelarstva smo videli tudi skladišče za med, zgolj nadstrešek, pod katerim je bilo zloženih kar 100 velikih sodov medu. Ko smo čebelarja vprašali, komu prodaja med, je le odgovoril, da ga trenutno ne more prodati, ter pokazal na sode medu. Povedal je, da je včasih večji del medu prodal v Nemčijo, sedaj, ko bi rad za kilogram medu dobil vsaj 2 EUR, je pa žal predrag. S tem stavkom zaključujem opis vtisov Apomonide 2023. Vam pa prepuščam oblikovanje svojega mnenja o napisanem.

Polni sodi medu, ki čakajo na prodajo.